

amor, cupiditas. Sic nullo negotio intelligitur quod
 intus inter instinctum, et cupiditatem. Instinctus
 enim enim est ea propensio, et incitatio, qua fo-
 ritur in res quasdam, quas nondum clare cognovit.
 mus: ideo ille non est ex mente deliberatione, quam
 immo antecedit; hoc, cum res communis omnium
 certa est a natura. At cupiditas sequitur judi-
 cium mentis examinantis bona, et cetero accendit
 in hominibus variis, quia varia sunt humana.
 rum mentium iudicia. Bonitas eligendi inter
 plura, quod amplectens, quod rejicit, hoc est, li-
 bertas; ejus potestas non, voluntas.

S. 3.

Homo liber, et quatenus.

Fac quod unquam vis, nunquam non poteris
 sentire, cum sentis, nunquam sentire aliter, quam
 quemadmodum visus. Ergo in sensibus non sumus
 liberi, ea res est necessarium, et animalis. Et ge-
 neri humano communis cum bestis, a quibus non
 sentiendi vi, sed nomine distinguimur. Itaque
 humana libertas manet in ratione, tanquam
 in rede. Ratio enim est illa, quae censet ex
 aliorum pluribus quod admittendum, quidvis sa-
 curandum: quod cum singulariter in rebus censet,
 potest, et ipsa met intelligit, ceterum alio

modo, quam censet, censere se potest, in quo
 ipso se prodest natura, et vis libertatis (S. A.)

At acceptatio quidem tandem omnes ad fabri-
 catam. Tullius de officiis lib. 3o hoc est ad bo-
 num summum nullus est naturae, aut temporis
 libertatis circumscriptum ~~esse~~

At Ex hoc patet ^{esse} magis ad fruendum. Bonum
 (numquam enim bonum non sumus, ille magis limi-
 tibus circumscriptus nullus est naturae, aut temporis)
 ad fruendum, inquam, bonum, scilicet naturae. Fruendum:
 Hinc pertinet illud Augustini = Tullius ad 2o,
 et inquisitionem cor nostrorum, donec non reperimus
 in ea =. At si bonum generatum, si numquam bo-
 num, ac felicitatem non possumus non concupiscere,
 nihilominus salva est libertas, et electio
 deesse in lib peculiaribus, quae veluti bona
 sunt ista inquit, et moralis vita. Quippe imper
 et vis eorum. Omnia, tamquam arguerentur:
 omnia dicant incommensurabilis immensitas ad ea feliciter
 ta, cui visum nequit. Inmo et ista, quae condita
 quae in terris, nulla intricata, atque per se et
 ut bona, vis mala, nisi, quae habeat seu juris
 honestique, seu turpis, injurique rationem

sanctam ac ratione divina, quae vel interna naturae
voce, vel externa revelatione nobis innotuit. Cog-
nata victu commoda, aut incommoda, quam bona,
aut mala appellaverit. Dixerunt cum illa pro va-
ris rerum sanam, et adiunctis haud raro varient
vitiis, atque nomen. At bene, et iusta semper in
bonis, quae sunt autem rerum consona, semper in ma-
lis permanent. = Jullij de officij l. 30. cap. 12.

Veri cuncto sibi fugiendum.

Nihilominus in se habet voluntas humana:
sequitur quidquid intellectus proponit in specie
boni: Averiam quicquid intellectus proponit in spe-
cie mali: sic vero agit, quia illae sunt voluntatis
quasi malorum, tum quia bonorum adeptio est vi-
dentur incitari, augere, perficere posse illam phi-
sionomiam, cuius appetitio agitur imperabilia;
in quo tamen, quicquid fallit, non potius fallit
intellectus, qui iudicat de bonis, atque malis. Cuius
iudicium acquiescit voluntas: quippe non iudicare
solum, sed et intelligere, sed velle est voluntatis,
quemadmodum ipsum nomen indicat. Etenim,
inquam, dum putamus ex persequenti huius
sui mundi bonis cetera posse
existere posse feliciter, quae nullum, si vera
felicitas est, potest frueri, patitur limitam,

multaque virtutis decipitur, tum quia bonum
nuncupat frequenter aliquis, quae etiam non haec
virtutis vitium reddunt infelicitatis, ne dum accensum
a vera, curioque numeris absolute felicitatis, vitiis.

Etiā a natura volentem, et arbitrio, per me
proprietat actusque naturae, sunt autem actum non
nulli, quae mentis iudicium, oblatione, desiderant
que, carent.

Sandem obicit, ut socii actus hominum, illi
actus humani appellatur. Ad actus hominum,
nihil dico, quemadmodum nec de Althorum, quo-
niam utriusque dicitur simile modo actus, su-
dicimus. Sed actusque humanas flagitant tracta-
tionem nostram; quae vult libere Nam cum sint
liberis, est tunc in illis, quod laudis, quodque vi-
tuperis, et quod pugna, aut pugna. Sicut pugna, aut
nihil actus virtutis magis, vel tunc illi quidem, vel mali pro
bonitate, vel malitia actus nunc earundem:
ex quo moralis quoque actus vocatur. Sicut
actus virtutis, aut causa, origo virtutum, per
que virtutum: nam cum virtus sit illa habitus
hinc agendi; qui oritur ex virtute actum
bonorum; sic virtus est habitus male agendi
vitiis et virtutem malorum.

Actus, moralis actus, aut virtus,
perio, aut actus. Illi periorat in cogitatione

visi fieri coniungunt.

S 6.

Homines apti ad societatem, et unde societas creata.

Natura, quae (visi Societatum) nihil potentius prima, debet homini facultatem loquendi, quam prima debet, et illam adbat, ut solus viveret. Hinc merito quodbat Cicero = Natura vi naturae humanam concubet homini ad ordinem, ad ad vitam societatem = lib. 1.º De officiis cap. 4.º Neque vana aliis auxiliis operum, infanti, ut virum, operum, ad ubi, ut bene vivamus. Nesciri sancti in se uno praestitit comitibus, tuoque vitam. Rebus ad multa operum, cognoscere potest quam repleta se bene hominibus multipliciter. Repleta mansuetudinis, virtutis, illi operum, operum, non quoniam proprium, cuiusque operum, multipliciter. Repleta scelorum, autem alii alii molestos. Ergo non malorum, deperit, adque placuit coram oes virtutes, in quibus suis regneris pro vi, coniunctaque vitam agmina, necessarios facturos, et quodquid injure, noniumque molestibus. Tullius de officiis lib. 1.º cap. 9.º Necepe autem fuit eo modo, adque de causa coeuntis hoc. Repleta, animo epe, ut velle

nativam, manum, societatis, utilitas, non, agere, Necepe fuit, voluntatis, magis, voluntatis, gratias, societas, submittens, qui, prope, debent. Societas enim, quam, operantur, atque, vident, nulla epe, praestitit, ubi, vel, quicquam, aut, tantum, prospice, nit. obsequii, aliam, debet, impedire, videri, vultus, ne, modo, vincta, praestitit. Tullius de officiis lib. 1.º cap. 1.º. Variabile, si, enim, est, criminis, operum, et, vultus, cula, Ergo, unum, debet.

S 7.

De societate munda, deque legibus, et legum vi.

Qui, imperant, in, societate, imperant, operum, quidem, causa. Neque, eorum, potestas, cum, lata, potest, quam, bonum, societatis, operum, cui, procurant, munda, augenda, nunquam, minima, videntur. Legum, vero, ignis, a, milice, ita, civis, prosperis, est, absterenda, at, ipsi, civis, docendi, videri, quidem, sunt, in, quaque, re, quod, publice, operantur, ut, faciant, cogendi. Ut, ut, nam, praestitit, leges, et, legis, sanctis. Si, quidem, leges, est, norma, publice, praestitit, ad, quam, debeant, subitari, omnes, componere, actus, magis, leges, 1.º et 11.º p. de legibus. Sanctis, legibus, quae, aguntur, a, lege,

cujus pars est, consideratur, ut legislatoris proprium
 decretumque, quo violari legem non est peccatum
 impune. De merito clementiarum cap. 11.
De re criminali tractate lib. 1. §. 29. in principio.

sim. ad fact. per cert. p. q. ad intentionem, ut in
 certis p. q. modis arbitrio judicium ut definitur
 dictis legibus l. 1. et l. 2. ff. de legibus, lege l. 1. §.
 dicit ff. de Reliquis.

Expedit, ut quantum potest, ut unicuique
 faciori certam p. q. d. Lex committitur, non
 tantum quia peculiariter magis, quam generali-
 ter moratur homines, verum quia ab illa quae ab
 eorum est, et plerum invidiis, et in uno, ad omnes
 extendere pro variis tamen judiciis, et invidiis ab
 quibus, alii legibus primitivum, et definitum, ut
 diplomatum ad, ubi certa definitio p. q. ad lege
 non congruit, contingens illam debere a contrariis
 eorum, qui pro sua jurisdictione sunt, et de re-
 bus cognoscitur. Sedo enim a definitione abominat.
 Lex, ut non arbitrio permittatur, judicium se-
 pe l. 1. §. Explicatus l. 1. ff. de Effraimibus, lege l. 1.
 §. 1. et l. 2. ff. de jure revocando.

Honores civibus non est nisi legem, quo
 legi parant. Sed eorum numerus plane parva
 est; plerisque dispensant ab honoribus, et ratione,

immo repugnant ipsi sibi, dum et vivunt in
 societate, et nihilominus plerumque privati sui agunt
 modis, et utilitatibus, quam ulla publici boni pro-
 sententia. Nec parva in hoc legis sanctio, et ultor est,
 ne defleant a propria publicis indimitibus norma,
 que privatae sunt sui rebus, vel non quae-
 runt, vel putant non committere. Per legem spiritus
 opprimuntur officium, opinioneque vincuntur,
 impediuntur ex parte, rixae, collaque invidia, dum
 per eam singulorum civium voluntatis, et actionis
 sui ratione, seu non invidiis coalerunt quidem.
 modo in man voluntatem, actionemque officium
 communit boni. Hinc merito Demosthenes orator,
 et et eo Mariam, novam legem appellat inve-
stra, ae munus Dei = lege l. 1. in principio ff. de
legibus.

Operatur, ut leges unum sint publicae, pri-
 vataeque utiles, quales esse debent: voluntatem et
 non sint quomodocumque, non et eo saner. ubi non erit
 obligatio obediendi. Superbum esse obligatos non et
 bonitate leges, et et impudens ferentis, et et ratione
 salutis publicae, que periculosas subditis hominum pa-
 rae legibus, non de legibus judicare. Quid enim si
 judicium hoc permittatur singulis? non vobis
 invicem multitudine in eo plerumque fallitur, et

malis, nec ita summi quisque dicere Leges est,
 quoslibet, cupidinibusque suis viduas inuoluit. Ad
 se spem melius est, nulloque iurisy collata
 nam aliquam legem aut inquam, aut eorum no-
 xiam, quam inducta illa promissa iudicandi
 de Legibus, sacque videndi licentia, Cabyfactors
 societatem, que exlex nec tanis per ~~esse~~ ~~esse~~,
 atque ita reuerti in illa malorum omnium de-
 rignam procraticem Stronchem, qua nihil
 populi esse posse, concederent gentes univary, dum
 univary, ab ea transigerunt ad civitates. Exci-
 piatur, et quid subatur, quod sit per se, et interin-
 sare malum, sique ita Legulator humanus re-
 pugnet Legulatori Reverso, cui certe obsequi pro
 illo oportere, quisque nunc intelligit. Hoc sa-
 men ipsum se accipit, si certa, eademque sit repu-
 gnantia: in dubio enim subditi est obsequare
 illi, qui potest: in dubio publica salus,
 at quod, que in prompta, fidelique venatur ob-
 temperantia Legibus.

Promulgari debere Leges, nec ante obire-
 re vim, nonenque nunc, ut sit explorata et
 ipsa definitore (hoc eodem § 7. versiculo 1.º in
 principio). Sino autem illa percipit, et plangit,
 quo promulgata imbecant: nimirumque

niamum foret ex eorum decuritate coningere,
 ut, quis rursus, quis innocens sit, ipsonum in arri-
 tate Boccaria deli delicti, e delle pane § 33.º ver-
setto 1.º in fine. sed quondam actus in humanis
 perfecti aut est, aut esse potest, antiquitatis que
 solus inuicem occurre in Legibus, dirimes inu-
probati iura.

Interpretatis quidem est vel principis, vel
 iudicis, vel doctoris privati. Privatus deus iudex
 potest, obliqua non potest. Interpretationi privat-
is iudicium est acquiescere debet omnes, poten-
da ut Legi, quia propria illa est ab eo, que
 potest Legem de utroque eandem, nimirum foret
 audacis interpretationem dominatorem supran-
contemni ab hominibus subditi Legis ultima esse
de Legibus. Aut interpretator iudicis officio li-
 titantis id est, quippe qui ad legibus venient
 in iurisdictionem que. Id est. cod. inter alios
acta, vel iudicata alios non nocent.

Verbo enim a scriptura Acti = Acti delicti,
 e delle pane = potestatem interpretandam Le-
 gum ppriatum negari iudicibus est eo, quod illi
 non sunt Legislatoris: eorum ea re nihil no-
 xior, quia interpretari Legem non est Legem